

ΓΙΟΣΕΦ ΜΠΕΝ ΠΙΝΧΑΣ ΟΥΖΙΕΛ

ΛΕΥΚΟΣ ΠΥΡΓΟΣ

Αναμνήσεις και εντυπώσεις από τη ζωή των Εβραίων της Θεσσαλονίκης

Επιμέλεια έκδοσης - χορηγία:
Βίκτωρ Σολ. Βενουζίου

Θεσσαλονίκη 2020

Από το εισαγωγικό σημείωμα του επιμελητή:

Το ανά χείρας πόνημα προέρχεται από φωτοτυπημένο αντίτυπο που βρέθηκε στα χέρια μου χωρίς το όνομα του συγγραφέα, χωρίς το όνομα του εκδότη και χωρίς την ημερομηνία και την πόλη που πρωτοκυκλοφόρησε. Ατυχώς δεν γνωρίζω τον τρόπο που έφθασε στα χέρια μου.

Διαβάζοντας όμως το περιεχόμενο, κατάλαβα ότι πρόκειται για ένα πολύ σπουδαίο έργο που αναφέρεται στην παλιά και ένδοξη εβραϊκή κοινότητα της Θεσσαλονίκης. Η γλαφυρότητα της περιγραφής και η ρέουσα γλώσσα του άγνωστου σε μένα συγγραφέα, μου προξένησε το ζηρώτατο ενδιαφέρον και αποφάσισα να ασχοληθώ περαιτέρω προκειμένου να βρω το όνομά του και ειδικότερα το όνομα του γραφέα των καλαίσθητων χειρόγραφων σελίδων, που μόνο οι καλλιγράφοι της εποχής εκείνης ήξεραν να γράφουν.

Έπειτα από πολλές προσπάθειες διαπίστωσα τα κάτωθι: Το όνομα του συγγραφέα είναι Γιοσέφ Μπεν Πινχάς Ουζιέλ. Πρόκειται για τον Εβραίο Θεσσαλονικιό δημοσιογράφο, ο οποίος αρθρογραφούσε στον τύπο της Θεσσαλονίκης για πολλά χρόνια με το ψευδώνυμο «Εβραίος νέος», ενώ το 1920 μετανάστευσε στο Ισραήλ.

Η πρώτη έκδοση κυκλοφόρησε από τον ίδιο τον συγγραφέα το έτος 1929, στο Ισραήλ, με τον τίτλο «Λευκός Πύργος». Κατόπιν παρεμβάσεως των Θεσσαλονικέων που ζούσαν στο Ισραήλ, κυκλοφόρησε η δεύτερη έκδοση στα εβραϊκά το έτος 1978 με τον ίδιο τίτλο από το «Ινστιτούτο για την έρευνα του Εβραϊσμού της Θεσσαλονίκης».

Ο συγγραφέας περιγράφει με μοναδικό τρόπο, υπό μορφή επιστολών, τις εντυπώσεις ενός Εβραίου Νορβηγού ταξιδιώτη με το όνομα «Γκούσταβ Βίμποργκ» προς έναν άλλον, επίσης Εβραίο φίλο του, με το όνομα «Άλμπερτ Μπάρμοντ».

Τα πρόσωπα που εμπλέκονται στο βιβλίο είναι τα παρακάτω:

Γιοσέφ Ουζιέλ: Συγγραφέας του βιβλίου Λευκός Πύργος. Απεβίωσε στο Ισραήλ το 1968 περίπου.

Γκούσταβ Βίμποργκ: Εβραίος Νορβηγός ταξιδιώτης.

Άλμπερτ Μπάρμοντ: Εβραίος φίλος του Γκούσταβ Βίμποργκ.

Ααρών Ρούσσο: Εβραίος Θεσσαλονικιός, κάτοικος του Ισραήλ. Ήταν αρχιτέκτων μηχανικός που μετανάστευσε στο Ισραήλ το 1923 και ο οποίος μέχρι τον θάνατό του διετέλεσε πρόεδρος του Ινστιτούτου Ερευνών του Εβραϊσμού της Θεσσαλονίκης καθώς και πολλών άλλων σπουδαίων συλλόγων και οργανισμών. Αυτός επίσης προλογίζει τη δεύτερη έκδοση.

Δρ. Γιοσάκ Επστάιν: Εβραίος Θεσσαλονικιός, διευθυντής της μεγάλης ραβινικής σχολής Ταλμούντ Τορά της Θεσσαλονίκης, ο οποίος μετανάστευσε στο Ισραήλ τον μήνα Ιγιάρ του έτους 5689 (Μάιος του 1929) και ο οποίος έστειλε μία συγχαρητήρια επιστολή στον συγγραφέα Γιοσέφ Ουζιέλ. Στην εν λόγω επιστολή εκφράζει την ευγνωμοσύνη του, διότι με το βιβλίο αυτό έρχεται στην επιφάνεια το μεγαλείο και η δόξα του Εβραϊσμού της Θεσσαλονίκης.

Ο Γκούσταβ Βίμποργκ απέστειλε στον φίλο του Άλμπερτ Μπάρμοντ δέκα (10) επιστολές, από τις 6/3/1900 έως τις 17/3/1900, στις οποίες περιγράφει με χαρακτηριστικές λεπτομέρειες και σχολαστική ακρίβεια τη ζωή και τη μεγαλοπρέπεια των Εβραίων της κοινότητας της Θεσσαλονίκης, η οποία δεν μοιάζει με καμία άλλη εβραϊκή κοινότητα στον κόσμο.

Συνοπτική περίληψη της έκδοσης:

Ο συγγραφέας Γιοσέφ Ουζιέλ καταγράφει τη ζωή των Εβραίων της Θεσσαλονίκης κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας με το στόμα και τα μάτια του Νορβηγού ταξιδευτή Γκούσταβ Βίμποργκ. Πρωτότυπες και χαρακτηριστικές είναι οι εμπειρίες ενός μη Εβραίου σχετικά με τον εορτασμό του Σαμπάτ (Σαββάτου) στη Θεσσαλονίκη (σελ. 28-32).

Επιστολές

Σε όλες τις παρακάτω επιστολές ο Γκούσταβ Βίμποργκ περιγράφει τις εντυπώσεις του, χωρισμένες σε ενότητες ως εξής:

1η Επιστολή, 6/3/1900: «Ανάμεσα στους ναυτεργάτες».

2η Επιστολή, 7/3/1900: «Η πόλη και αυτοί που την οικοδόμησαν».

3η Επιστολή, 10/3/1900: «Τέλεια συγκροτημένη κοινωνία».

4η Επιστολή, 12/3/1900: «Υπάρχει και πυροσβεστικό σώμα», «Νύχτα ειρηνική» και «Πόλη του Σαμπάτ».

5η Επιστολή, 13/3/1900: «Αριστοκρατία και λαός».

6η Επιστολή, 14/3/1900: «Θρησκευτικοί λειτουργοί ή απλώς υποδειγματικοί Εβραίοι;».

7η Επιστολή, 15/3/1900: «Κοινότητα; Όχι. Εβραϊκή πολιτεία σε μικρογραφία».

8η Επιστολή, 16/3/1900: «Εβραίοι και μη Εβραίοι».

9η Επιστολή, 17/3/1900: «Η αρχέγονη γραμμή».

10η Επιστολή, η από 28/3/1900 μοναδική επιστολή του Άλμπερτ Μπάρμοντ προς τον Γκούσταβ Βίμποργκ, με την οποία τον συγχαίρει θερμότατα για όλες τις επιστολές του. Βίκτωρ Βενουζίου Θεσσαλονίκη, 7 Απριλίου 2009.